

Όνοματεπώνυμο:
Μάθημα:
Ύλη:
Επιμέλεια διαγωνίσματος:
Αξιολόγηση :

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
Γ' ΤΕΛ
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ 29/10/22

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Η αναγνώριση και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπήρξε το ασφαλέστερο κριτήριο της ποιότητας κάθε κοινωνίας. Κατ' επέκταση, χρέος της κοινωνίας είναι ο σεβασμός, η αναγνώριση και η προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών που ζουν μέσα σε αυτή.

Αλλά και σε ατομικό επίπεδο, κάθε πολίτης οφείλει να σέβεται όχι μόνο τα δικαιώματα των ανθρώπων που βρίσκονται σε άμεση σχέση με αυτόν, αλλά και τα δικαιώματα των προσώπων εκείνων που δεν έχουν καμία σχέση και εξάρτηση μαζί του, εμπίπτουν όμως στη χριστιανική έννοια του πλησίον.

Ο άνθρωπος, γενικά, οφείλει να σέβεται τον συνάνθρωπό του, στον βαθμό που ο ίδιος θα ήθελε να τον σεβαστούν, κάνοντας πράξη αυτό που πολύ εύστοχα είπε κάποτε ο Καζαντζάκης: «Αγάπα τον άνθρωπο, γιατί είσαι εσύ». Αν ο καθένας από μας βλέπει μέσα στον άλλο τον ίδιο του τον εαυτό, τότε είναι βέβαιο ότι πολλές παρανοήσεις και αδικίες δε θα έχουν λόγο ύπαρξης, ενώ τα ανθρώπινα δικαιώματα θα είναι σεβαστά και κανείς δε θα διανοείται να τα παραβιάσει.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα, βέβαια, κατοχυρώνονται και προστατεύονται από συντάγματα, από καταστατικούς χάρτες ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που έχουν περίτεχνα φιλοτεχνηθεί, από διακηρύξεις άφθονες και από διεθνείς οργανισμούς. Παρ' όλα αυτά, εκατομμύρια άνθρωποι στερούνται την ελευθερία τους και σε πολλές μάλιστα περιπτώσεις τις πιο στοιχειώδεις εκφράσεις της.

Από την άλλη, αιμοσταγείς τύραννοι αυτοαποκαλούνται προστάτες και σωτήρες των λαών εξανδραποδιστές αυτοδιορίζονται τιμητές της ελευθερίας μεγάλосχημοι απατεώνες, καταπατητές και καταχραστές μιλούν για τον τίμιο μόχθο και την ιερότητα της ιδιοκτησίας και έμποροι των ιερών και των οσίων, για ευσυνειδησία και συνέπεια. Ακόμα και σήμερα υπάρχουν μέρη στα οποία η επιβολή δικτατορικών καθεστώτων εμφανίζεται ως σωτήρια λύση ή ως έκφραση δημοκρατικής

διακυβέρνησης της χώρας, καθώς και περιοχές που έχουν κατακτηθεί και βρίσκονται υπό κατοχή, όπως η μαρτυρική Κύπρος.

Στις περιοχές αυτές, η άσκηση ψυχολογικής βίας, οι διώξεις και οι συλλήψεις, οι κρατήσεις, οι φυλακίσεις, τα βασανιστήρια, η τρομοκρατία, η παραβίαση του οικογενειακού ασύλου και η κατάργηση, τελικά, του δημοκρατικού πολιτεύματος καταρρακώνουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και καταργούν κάθε έννοια ισηγορίας, ισονομίας και ισοπολιτείας. Δυστυχώς, ακόμα και σε χώρες με δημοκρατική διακυβέρνηση, σε χώρες του λεγόμενου πολιτισμένου κόσμου, γίνονται καθημερινά παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Διότι για ποια προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων μπορεί να γίνεται λόγος, όταν τα τιμενθέντα μεγαθήρια στερούν τον ήλιο και τον αέρα από τα παιδιά, όταν η απληστία του χρήματος δε μας επιτρέπει να ανασάνουμε και δεν αφήνει τον παραμικρό χώρο για την ψυχαγωγία των παιδιών και την άθληση των νέων, όταν εξαιτίας του νέφους των μεγάλων πόλεων γεμίζουν καθημερινά τα νοσοκομεία μας από ασθενείς, όταν βάνουσα υποβαθμίζεται και αλλοιώνεται το περιβάλλον και η ποιότητα της ανθρώπινης ζωής;

Για ποια ανθρώπινα δικαιώματα και προστασία τους μπορούμε να μιλάμε, ακόμα και σε αυτές τις δημοκρατικές χώρες, όταν υπάρχουν εκατομμύρια άνεργοι και άστεγοι, όταν εκατομμύρια άνθρωποι πεινούν και μένουν αναλφάβητοι, ή όταν η άντληση υλικών αγαθών είναι, τις περισσότερες φορές, αποτέλεσμα εκμετάλλευσης, απάτης, νοθείας και δωροδοκίας;

Συνεπώς, δεν αρκούν μόνο τα συντάγματα και οι διακηρύξεις για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Είναι απαραίτητο, πέρα από τις Οποιοσδήποτε διακηρύξεις, να παρέχεται στον κάθε πολίτη η δυνατότητα να ζει άνετα και ελεύθερα μέσα σε ένα περιβάλλον πολιτισμένο, ανθρώπινο και ευχάριστο, όπως είναι επίσης απαραίτητο να εξασφαλίζεται σε αυτόν η σωστή παιδεία, η ολοκληρωμένη και αποτελεσματική δημόσια περίθαλψη και, γενικότερα, μια ανεκτή ποιότητα ζωής. Μόνο έτσι θα μπορούμε να μιλάμε για πραγματική προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ελευθεριών του πολίτη.

Κωνσταντίνος Α. Δημόπουλος, εφημ. Τα Νέα

Β. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό σημείωμα: Η Σουάντ είναι δεκαεφτά χρονών και είναι ερωτευμένη. Στο χωριό της (κάπου στην Παλαιστίνη, στη δυτική όχθη του Ιορδάνη), όπως και σε πολλά άλλα, ο έρωτας πριν από τον γάμο είναι συνώνυμο με τον θάνατο. «Ατιμασμένη», η οικογένειά της αναθέτει στον άντρα της αδελφής της Σουάντ, τον Χουσεϊν, την εκτέλεση της ποινής. Αυτός την περιλούζει με βενζίνη, ανάβει ένα σπύρτο και η Σουάντ (6 μηνών έγκυος) τυλίγεται στις φλόγες. Παρά τα φρικτά εγκαύματα, η Σουάντ σώζεται σαν από θαύμα.

Στην πυρά (απόσπασμα)

[...]Στα μέρη μας, ένας άντρας που σέβεται τον εαυτό του δεν παντρεύεται την κοπέλα που διακόρευσε ο ίδιος πριν τον γάμο.

Με αγαπούσε; Όχι. Και το σφάλμα που έκανα είναι ότι πίστεψα πως θα τον κρατούσα αν έκανα ό,τι ήθελε. Ήμουν ερωτευμένη; Φοβόμουν ότι θα βρει άλλη; Είναι μία άμυνα που δε μετράει... Ακόμη και για μένα δεν έχει νόημα.

Ένα βράδυ, καινούριο οικογενειακό συμβούλιο: Οι γονείς μου, η μεγαλύτερη αδελφή μου και ο άνδρας της, ο Χουσεϊν. Ο αδελφός μου δεν είναι σπίτι, γιατί γεννάει η γυναίκα του και πήγε να τη συναντήσει στην οικογένειά της.

Ακούω πίσω από τον τοίχο, τρομοκρατημένη. Η μητέρα μου μιλάει στον Χουσεϊν.

«Δεν μπορούμε να το ζητήσουμε από τον γιο μας, δε θα μπορέσει και είναι πολύ νέος».

«Μπορώ ν' ασχοληθώ εγώ μαζί της».

Ο πατέρας μου μιλάει με τη σειρά του:

«Αν το κάνεις, να το κάνεις όπως πρέπει. Με τι σκέφτεσαι;».

«Μην ανησυχείς. Θα βρω έναν τρόπο».

Η μητέρα μου ξανά: «Πρέπει να ασχοληθείς μαζί της, πρέπει όμως να την ξεφορτωθείς με τη μία».

Ακούω την αδελφή μου να κλαίει και να λέει πως δε θέλει ν' ακούσει και ότι θέλει να γυρίσει στο σπίτι της. Ο Χουσεϊν της λέει να περιμένει και προσθέτει για τους γονείς μου:

«Εσείς να βγείτε. Φύγετε από το σπίτι, δεν πρέπει να είστε εδώ. Όταν θα γυρίσετε, θα έχει γίνει».

Άκουσα τη θανατική καταδίκη μου με τα ίδια μου τα αυτιά, κι έτρεξα στη σκάλα, γιατί έβγαине η αδελφή μου. Δεν άκουσα τη συνέχεια. Λίγο αργότερα, ο πατέρας μου έκανε τον γύρο του σπιτιού και η πόρτα του δωματίου των κοριτσιών κλείδωσε.

Δεν κοιμήθηκα. Δεν μπορούσα να συνειδητοποιήσω αυτά που είχα ακούσει. Έλεγα μέσα μου: Μήπως είναι όνειρο; Μήπως είναι εφιάλτης; Θα το κάνουν στ' αλήθεια; Μήπως το κάνουν για να με φοβίσουν; Και αν το κάνουν, πότε θα είναι; Πώς; Θα μου κόψουν το κεφάλι;

Θα με αφήσουν να γεννήσω το παιδί και θα με σκοτώσουν μετά; Μήπως θα το κρατήσουν, αν είναι γιος; Μήπως θα το πνίξει η μητέρα μου, αν είναι κορίτσι;

Μήπως θα με σκοτώσουν πριν;

Την επομένη, προσποιούμαι ότι δεν άκουσα τίποτα. Είχα τον νου μου, αλλά δεν το πίστευα στ' αλήθεια. Τα μοναδικά ερωτήματα ήταν πότε και πού. Δεν μπορούσε να γίνει αμέσως ...εξάλλου ο Χουσεΐν είχε φύγει. Και μετά, δεν μπορούσα να φανταστώ ότι ο Χουσεΐν ήθελε να με σκοτώσει!

Εκείνη τη μέρα η μητέρα μου είπε με τον ίδιο τόνο όπως συνήθως: «Είναι η ώρα ν' ασχοληθείς με την μπουγάδα, ο πατέρας σου κι εγώ θα πάμε στην πόλη».

Ήξερα τι θα συνέβαινε. Έφευγαν από το σπίτι, όπως είχε πει ο Χουσεΐν. [...]

Η φωτιά

Ξαφνικά, ακούω την πόρτα. Είναι εδώ, έρχεται.

Ξαναβλέπω αυτές τις εικόνες, είκοσι πέντε χρόνια αργότερα, σαν να έχει σταματήσει ο χρόνος. Είναι οι τελευταίες από την προηγούμενη ύπαρξή μου, εκεί κάτω, στο χωριό της Παλαιστίνης. Ξετυλίζονται αργά, όπως στις ταινίες στην τηλεόραση. Επανέρχονται αδιάκοπτα στα μάτια μου. Θα ήθελα να τις σβήσω τη στιγμή που έρχεται η πρώτη, είναι πολύ αργά όμως για να σταματήσω, έχω ανάγκη να ξαναδώ αυτές τις εικόνες, γιατί προσπαθώ πάντα να καταλάβω αυτό που δεν έχω καταλάβει: Πώς το έκανε; Θα μπορούσα να έχω ξεφύγει, αν το είχα καταλάβει.

Προχωράει προς το μέρος μου. Είναι ο γαμπρός μου, ο Χουσεΐν, με ρούχα δουλειάς, ένα παλιό παντελόνι κι ένα φανελάκι. Έρχεται μπροστά μου, μου λέει «Γεια, όλα καλά;» μ' ένα χαμόγελο. Στο στόμα του έχει ένα άχυρο που το μασάει χαμογελαστός. «Θ' ασχοληθώ μαζί σου».

Αυτό το χαμόγελο ... λέει πως θ' ασχοληθεί μαζί μου, δεν το περίμενα. Χαμογελάω κι εγώ κάπως, για να τον ευχαριστήσω, δεν τολμώ να αρθρώσω λέξη.

«Τι μεγάλη κοιλιά που έχεις, σωστά;»

Σκύβω το κεφάλι, ντρέπομαι να τον αντικρίσω. Σκύβω κι άλλο το κεφάλι, το μέτωπό μου ακουμπάει στα γόνατά μου.

«Έχεις ένα σημάδι εκεί. Επίτηδες έβαλες χένα;»

«Όχι, έβαλα χένα στα μαλλιά μου, δεν το έκανα επίτηδες».

«Επίτηδες το έκανες, για να κρυφτείς».

Κοιτάω τα ρούχα που ξέπλενα στα τρεμάμενα χέρια μου.

Είναι η τελευταία σταθερή και ευδιάκριτη εικόνα. Τα ρούχα στα χέρια μου τρέμουν. Οι τελευταίες λέξεις που άκουσα από το στόμα του είναι «Επίτηδες το έκανες, για να κρυφτείς».

Δεν είπε τίποτ' άλλο, κρατούσα το κεφάλι μου σκυμμένο από ντροπή, κάπως ανακουφισμένη που δεν έκανε άλλες ερωτήσεις.

Ξαφνικά, νιώθω κάτι κρύο να κυλάει πάνω στο κεφάλι μου. Κι αμέσως, τη φωτιά να με καίει. Αντιλαμβάνομαι τη φωτιά και η ταινία γυρίζει πιο γρήγορα, οι εικόνες εξελίσσονται όλες γρήγορα. Αρχίζω να τρέχω ξυπόλυτη μέσα στον κήπο, χτυπάω τα χέρια μου στα μαλλιά μου, φωνάζω και νιώθω το φόρεμά μου που κυματίζει πίσω μου. Είχε αρπάξει φωτιά και το φόρεμά μου;

Νιώθω αυτή την οσμή της βενζίνης και τρέχω, το πίσω μέρος από το φόρεμά μου με εμποδίζει να κάνω μεγάλα βήματα. Ο φόβος με οδηγεί, ενστικτωδώς, μακριά από την αυλή. Τρέχω προς τον κήπο, αφού δεν υπάρχει άλλη διέξοδος. Όμως δε θυμάμαι σχεδόν τίποτ' άλλο στη συνέχεια. Ξέρω ότι τρέχω φλεγόμενη και ότι ουρλιάζω. Πώς καταφέρνω να ξεφύγω; Εκείνος έτρεξε ξοπίσω μου; Περίμενε να πέσω για να με δει να λαμπαδιάζω;

Σκαρφάλωσα στο παραπέτο του κήπου, για να βρεθώ στη συνέχεια είτε στον κήπο των γειτόνων είτε στον δρόμο. Υπήρχαν γυναίκες, δύο, θαρρώ, άρα ήταν αναγκαστικά στον δρόμο, και αισθανόμουν να με χτυπούν. Με τα μαντίλια τους, υποθέτω.

Με έσυραν μέχρι τη βρύση του χωριού και το νερό έπεσε ξαφνικά πάνω μου, ενώ εγώ ούρλιαζα από τον τρόμο. Ακούω τις γυναίκες να φωνάζουν, όμως δε βλέπω τίποτα πια. Το κεφάλι μου είναι σκυμμένο πάνω στο στήθος, νιώθω το κρύο νερό που κυλάει, δε σταματάει και φωνάζω από πόνο, γιατί αυτό το κρύο νερό με καίει. Έχω ζαρώσει, οσφραίνομαι τη μυρωδιά ψητού κρέατος, τον καπνό. Πρέπει να λιποθύμησα. Δε βλέπω πολλά πράγματα. Υπάρχουν κάποιες αόριστες εικόνες, θόρυβοι, σαν να ήμουν στο φορτηγάκι του πατέρα μου. Όμως δεν είναι ο πατέρας μου. Ακούω τις φωνές των γυναικών που κλαίνε από πάνω μου. «Η φτωχούλα», «η φτωχούλα»... Με παρηγορούν. Είμαι ξαπλωμένη μέσα σ' ένα αυτοκίνητο. Νιώθω τα τραντάγματα του δρόμου. Με ακούω να βογκάω. [...]

Σουάντ,

Στην πυρά. Πώς γλίτωσα από τον νόμο των ανθρώπων,

Η πρώτη καταγγελία εγκλήματος τιμής. Ντοκουμέντο
μτφρ. Γιώργος Καλαμαντής, 2η έκδοση, εκδόσεις Πατάκη, 2003

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε την περίληψη του παρακάτω αποσπάσματος «*Στις περιοχές...πολίτη*» σε 70-80 λέξεις.

(Μονάδες 20)

A2. Να χαρακτηρίσετε ως «ΣΩΣΤΗ» ή «ΛΑΘΟΣ» καθεμία από τις προτάσεις που ακολουθούν, σύμφωνα με το κείμενο:

α) Κάθε πολίτης οφείλει να σέβεται κυρίως τους ανθρώπους που δεν έχουν καμία σχέση και εξάρτηση μαζί του.

β) Οι αιμοσταγείς τύραννοι αυτοδιορίζονται τιμητές της ελευθερίας.

γ) Τα ανθρώπινα δικαιώματα προστατεύονται σήμερα στις δημοκρατικές χώρες.

δ) Τα εκατομμύρια ανέργων και αστέγων επιβεβαιώνουν την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ε) Δεν αρκούν μόνο τα συντάγματα και οι διακηρύξεις για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

(Μονάδες 5)

B1. Ποιους τρόπους και ποια μέσα πειθούς επέλεξε ο συντάκτης του άρθρου για να υποστηρίξει στις θέσεις του στις τρεις πρώτες παραγράφους του κειμένου;

(Μονάδες 10)

B2.

α) Σε τι αποσκοπεί ο συγγραφέας με τη χρήση ρητορικών ερωτήσεων στην έβδομη («*Αυστηρώς... της ανθρώπινης ζωής*») και την όγδοη («*Για ποια ανθρώπινα...δωροδοκίας*») παράγραφο του κειμένου;

(Μονάδες 5)

β) Ποια νοηματική σχέση δηλώνουν οι υπογραμμισμένες διαρθρωτικές λέξεις-φράσεις του κειμένου: «*Αλλά και...*» (δεύτερη παράγραφος), «*Παρ' όλα αυτά.*» (τέταρτη παράγραφος), «*Από την άλλη...*» (πέμπτη παράγραφος), «*Συνεπώς...*» (ένατη παράγραφος);

(Μονάδες 5)

B3.

α) «*Αγάπα τον άνθρωπο, γιατί είσαι εσύ*» (τρίτη παράγραφος). Να αιτιολογήσετε την χρήση των εισαγωγικών και του ρηματικού προσώπου στην παραπάνω περίοδο.

(Μονάδες 5)

β) Να βρείτε και να καταγράψετε τρία χαρακτηριστικά παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας.

(Μονάδες 5)

Γ. Γιατί η αποτρόπαια πράξη εναντίον της Σουάντ συνιστά κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Ποια η θέση σας σε σχέση με τα σημερινά δεδομένα που επικρατούν; Να αναπτύξετε τις σκέψεις σας σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

(Μονάδες 15)

Δ. Σε άρθρο σας (350-400 λέξεις) που θα αναρτηθεί στον διαδικτυακό ιστότοπο του σχολείου σας να αναφερθείτε σε φαινόμενα που πιστοποιούν την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις μέρες μας.

(Μονάδες 30)